

Milyen mértékű az antiszemitizmus Magyarországon?

Mennyire jelentős az antiszemitizmus Magyarországon? Hogyan változott a lakosság vélekedése a zsidókról és általában az idegenekkel kapcsolatban az elmúlt évek során? Befolyásolta-e a kisebbségekkel szembeni előítéleteket a menekültproblema? Milyen tévhitek határozzák meg a közgondolkodást? Ezekre a kérdésekre ad választ a *Tett és Védelem Alapítvány* (TEV) legújabb Antiszemitizmus Kutatásának eredménye, melyet Median készített.

A tanulmány első fele azt vizsgálja, a lakosságot mennyire foglalkoztatják a zsidósággal kapcsolatos kérdések. A válaszokból kiderül, hogy választásra jogosult polgártársainkat csak nagyon marginálisan érintik a zsidósággal kapcsolatos témák.

A kutatás módszertanából

adódó figyelemre méltó tény, hogy az antiszemita állítások támogatottsága és az önállóan megfogalmazott vélemények korántsem feltétlenül fedik egymást: „...egyértelműnek tűnik, hogy az antiszemitizmus sokszor inkább fogékonyt, mintsem szilárd lelkiállapotot jelent.” – foglalja össze a jelenséget a tanulmány.

A harmadik éve végzett kutatás alapján már meg lehet állapítani egyfajta tendenciát: „A társadalom érzelmi antiszemitizmusa jelentős részben egy általános idegenellenesség megnyilvánulása.”

Ebben az évben a migránsok (akiket az arabokkal és afrikaiakkal azonosítanak általában a válaszadók) kerültek az utálat csúcsára, velük összehasonlítva még a zsidók is „elfogadhatóbbnak” tűnnek. Míg sokan

– köztük általában a migránsellenesek – megértőbbek lettek Izraellel szemben, addig mások éppen a zsidókat, Izraelt és Sorsot tartják a menekülthullám okozóinak.

A válaszadók jellegzetes zsidó tulajdonságként az „üzleti érzék”-et, külső vonásokat vagy vallási szokásokat említettek. A válaszadók nagyjából tizedének a „tanult”, „összetartó”, „okos” jelzők, ugyanakkora hányadának pedig a „kapzsi”, „hataloméhes”, „másokat semmibe vevő” minősítések jutottak eszébe.

Az elmúlt kilenc évben változott a Holokauszt ügyének megítélése is. A téma egyébként is erősen megosztja a társadalmat, ám 2009. és 2015 között kétszeresére nőtt a Holokausztot tagadó vagy relativizáló kijelentések támogatottsága.

1% a gyerekekért

Közeledik a személyi jövedelemadó bevallásának határideje. Ne feledkezzen meg adója 1+1%-áról sem! Az EMIH idén állami gondozásban élő gyermekek segítésére és melegétel-osztásra fordítja a támogatást. Köszönjük, hogy adója kétszer 1%-ával segíti munkánkat!

EMIH technikai szám: 1287
Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Alapítvány adószám: 19663038-1-42
További információért keresse fel honlapunkat: <http://zsido.com/egyszazalek/>

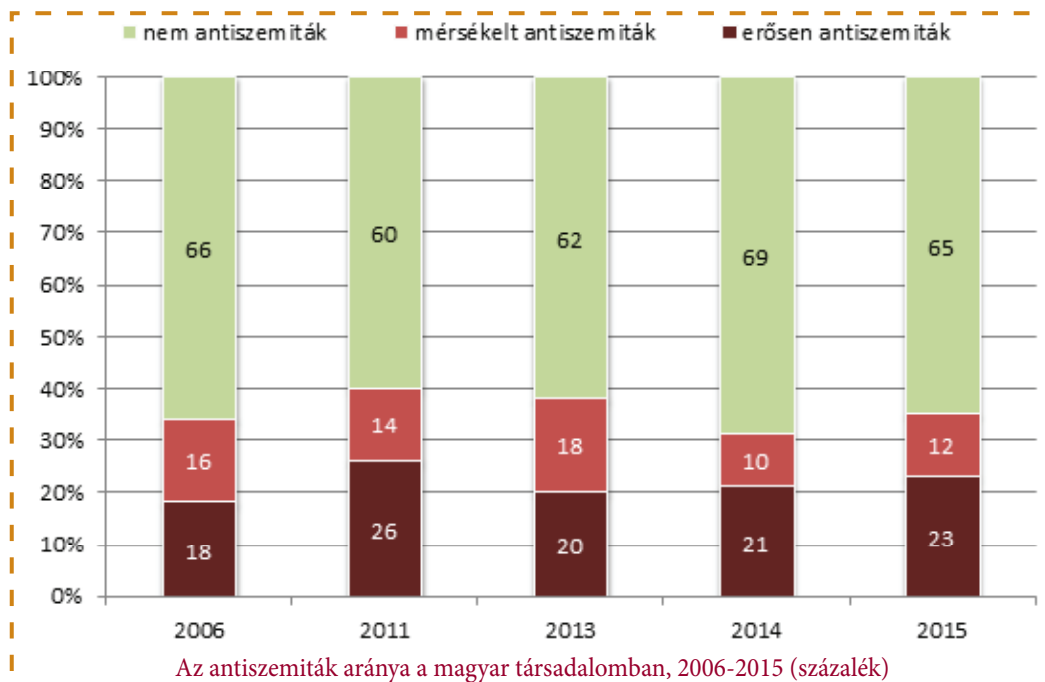
Kóser alapkártya

Jelentkezzen Ön is kóser élelmiszerekre nyújtott támogatásért! Az EMIH most átvállalja öntől a nem kóser és a kóser élelmiszerek ára közötti különbséget! A kóser alapkártya használóinak az EMIH havi 4000 vagy 8000 Ft-os keretet ad, melyet a Kóser Piacon vásárolt, megjelölt termékek vásárlásakor vehetnek igénybe.

Regisztráció és további információ: **Kóser Piac szupermarket, Dohány utca 36.**

Eltemették a mártírokat

Április 15-én, a magyarországi holokauszt emléknapja alkalmából a Kozma utcai temetőben, zsidó szertartással örök nyugalomra helyezték a II. világháborúban Dunába lőtt zsidók földi maradványait. A csontokra 2011-ben, a Margit híd felújításakor bukkantak.

Hetiszakasz

Tóraolvasás Peszách ünnepén

Peszách mind a nyolc napján két Tórából olvasunk. Első nap *Mózes második könyvéből* a peszáchi áldozatokról olvasunk, az elsőszülötteket sújtó csapásról és magáról a kivonulásról. (2Mózes 12:21–51.)

A második napon *Mózes har-*

madik könyvéből olvasunk, ebben a zsidó naptár megszentelt napjairól van szó, melyeken az Örökkévalóval kötött szövetséget ünnepeljük, a zarándokünnepéről, valamint a Peszách és Sávuot közötti Omer számlálásról. (3Mózes 22:26–23:44.)

Zsidó híradó

Hittantanári képzést indít az EMIH

Szeptembertől az általános iskolák mind a nyolc évfolyamán megindul a hittan- és az erkölcsstanoktatás. A szülők minden évben választhatnak, hogy a két tárgy közül melyikre szeretnék járattatni gyermekeiket, illetve, hogy melyik egyház hittanoktatását választják.

Egyre többen választják az EMIH által szervezett hittanoktatást, mely egyedülálló, a magyar iskolák diákjai számára készített tanmenet szerint halad. Az oktatás magas színvonalának megőrzéséhez minden évben továbbképzést tartanak a hittanoktatóknak. Emellett – a diákok növekvő

számára tekintettel – új oktatókat is képeznek.

Erre az ötletes képzésre várják mindazok jelentkezését, akik szeretnének részt venni az állami iskolákban zajló hittanoktatási programban. A képzés során szakemberek készítik fel a leendő oktatókat munkájukra. Ennek keretében a közösség rabbijaitól megtanulják a tananyag alapját képező vallási ismereteket, kommunikációs és mentálhigiénés képzésen vesznek részt, pedagógia és tanítás-módszertani alapismeretekre tesznek szert, valamint áttekintik a különböző korosztályok számára összeállított tanmeneteket.

Jelentkezni fényképes önéletrajzzal és motivációs levéllel lehet a hittan@zsido.com e-mail címen. További információért

hívja Szilánk Zsuzsát: 06 30 990 3694

A képzés időpontja: 2016. május 10 – június 14., keddenként, 18-20 óráig

A képzés helye: Keren Or Központ, Károly krt. 20.

Az év egyetlen napja

Hány része van személyiségünknek?

Van egy állati ösztön része, mely epekedve várja az alkalmat, hogy kimutassa foga fehérjét, ha kihívás éri. Ott van az érzelmi része, mely szeret és fél, egyszer ujjong, máskor agonizál. Van az intellektuális részünk, mely észlel, elemel, elmélkedik. Spiritualításra hajló részünk szüntelenül az imádat és a tisztelet tárgyát keresi magának. Van egy énünk, mely 8 évesen létezik, és egy mely 80 évesen. Van egy énünk múlt hét keddről, mikor rosszkedvűen ébredtünk, anyósunkra csapva a telefont, és van egy a jövő hétre, amikor szeretetteljesek és törődők vagyunk családjainkkal.

Hogyan jutunk el odáig, hogy sejtjeink sokaságát, a szervekbe és vétagokba szerveződő, testnek nevezett dolgot, egyszerűen csak egy időben és térben meghatározott és jelenlévő énként észleljük? Bár nem tudjuk azonosítani, vagy pontosan körülírni, de bizonyosak vagyunk ennek létezésében. Máskülönben hogyan lennénk képesek érzékelni fenntebb említett részeinket, érzéseinket? Mi más lehetne, ha nem az „én” ezeknek a forrása?

Az „én” nem más, mint állati,

érzelmi, intellektuális és spirituális lényünk közös forrása és egyben célállomása is. Azt jelenti, hogy életünk minden egyes pillanata, történése kölcsönösen kapcsolódik egymáshoz. Amik ma vagyunk és amik holnap leszünk, az a következménye annak, amik tegnap voltunk, és még azelőtt. Az „én” annyit tesz, hogy a múlt megváltható, javítható, hogy életünkbe harmónia vihető.

A Tóra úgy utal Jom Kipur napjára mint „áchtát básáná”, ami magyarul azt jelenti „egyszer egy évben”. De az „áchtát básáná” héber szavak úgy is fordíthatók hogy „az év egyetlené.”

Hászid bölcseink tanítják, hogy Jom Kipur az a nap, mikor lényünk legbensőbb, valódi része a mélyből a felszínre emelkedik. Az év 364 napján, személyiségünk, lényünk, valamint életünk is részeire töredezve fekszik szétszórtan lelkünk szobáiban. Jom Kipurkor újra egyesíteni tudjuk őket, s kijelölni számukra a helyes irányt.

**Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Yanki Tauber írása
nyomán**

Imaidők a következő hétre

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Csütörtök: 19.30 Ünnepi esti ima

Csütörtök: 19.00 Ünnepi esti ima

Péntek: 9.15 Ünnepi reggeli ima, 19.30 Kábálát Sábát és ünnepi ima

Péntek: 10.00 Ünnepi reggeli ima, 19.00 Kábálát Sábát és ünnepi ima

Szombat: 9.15 Ünnepi és szombati ima

Szombat: 10.00 Ünnepi és szombati ima

12.00 Mázkir, emlékezés halottainkra

12.00 Mázkir, emlékezés halottainkra

18.00 Délutáni ima és Szeudát Másiách

18.45 Délutáni ima és Szeudát Másiách

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe és a hippi

A '80-as évek elején Brooklynba mentem, hogy a Rebbével együtt ünnepelhessem Szukkot utolsó napjait. Hosana Rabba reggele volt, mikor is a Rebbe a már megszokott módon a lekochot, azaz a mézes süteményt osztogatta az embereknek. Az emberek kígyózó sorokban álltak, hogy megkapják a mézes süteményt s egy pár közös pillanatban osztozhassanak a Rebbével. A sorban előttem egy ázott, fésületlen hajú, hippi ruhába öltözött fiatalember állt, mögöttem meg egy szatmári hászid, a williamsburgi jesiva feje. Mikor az előttem álló fiatalemberhez ért a sor, a Rebbe megkérdezte tőle: „Mi a terved, hol fogod tölteni a szimchát torái körmenetet?” – utalva a hagyományos táncra a Tórával. „Még nem tudom, egyelőre nincs tervem a táncjal kapcsolatban se mára, se más-korra” – válaszolta a fiatalember. „Ez esetben nagy öröm és megtiszteltetés lenne számomra, ha ma este velem töltenéd a zsinagógában” – mondta a Rebbe. A fiatalember udvariasan megköszönte az invitálást, de diplomatikusan továbbra is csak annyit mondott „Köszönöm, de még nem tudom, át kell még gondoljam” – majd tovább ballagott a sorból. A következő én voltam, s mindenféle közbevetés nélkül kaptam meg a lekochot, így azt is hallottam mikor az utánam következő szatmári hászid úrra került a sor. Mikor már kifelé fordultam a sorból, tisztán hal-lottam, amint a Rebbe a következőt mondja neki: „Láttam, hogy csodálkoztál amiért meghívtam a sorban előttem lévő fiatalembert a körmenetre, mintha azt kérdezted volna, ezeknek meg mi köze van egymáshoz? A válasz világosan ki van fejtve

a Mózeshez szóló zsoltárban. Tudod, mire gondolok, mikor a Mózeshez szóló zsoltárt említem?” A hászid mondta, hogy

Levi Bukiet rabbi Illinois államban él családjával, Chicagóban.

A történet, amit a Rebbe mesélt, a *Zsoltár Mózeshez* című könyv 34. oldalán található meg.

nem tudja. A Rebbe elmosolyodott. Pedig az egyik Rebbéd írta! A hászid láthatólag zavarba jött. A Rebbe folytatta a tanítást, mire én próbáltam olyan erősen fülelni, ahogy csak tőlem tellett, hogy aztán emlékezetből jegyeztem le a hallottakat.

Elsőre egy rövid bevezető: A *Zsoltár Mózeshez* című könyvet Teitelbaum Mózes rabbi írta, akit még Yismach Moshéként is ismerhetünk, s aki az 1800-as évek elején élt. A lublini Chozeh tanulója volt, majd Przemysl város rabbijaként szolgált, végül ő lett Magyarországon az újhelyi Rebbe. Az ő leszármazottai lettek később a szatmári és szigeti irányzat nagy hászid vezetői. A tanítás, melyet a Rebbe osztott meg a szatmári hásziddal, az újhelyi Rebbe Zsoltárokhoz írt kommentárjából idéz. A tanítás a következőképpen hangzik: a drobicsi Reb Itzikel (a zlocsevi Michel rabbi apja, aki a Baál Sém

Tovnak és a mezcricsi Mágidnak volt a híres tanítványa) a mennyben találkozott Rásival (aki az egész Tórához kommentárt írt),

aki azt kérdezte tőle: „Mégis mi ez a nagy nyugtalanság a menynekben a fiad, Reb Michel körül? Mivel vívta ki magának ezt a tiszteletet?”

Reb Itzikel azt válaszolta, hogy mert fia tisztán a menynevei akaratból tanulta a Tórárt. „Vannak még sokan mások, akik ugyanígy tettek” – felelte Rási elégedetlenül. „A fiam böjtölt, és megfosztotta testét a világi örömöktől.” „Vannak még sokan mások, akik ugyanígy tettek” – válaszolta Rási. „A fiam hatalmas adományokkal segítette a szegényeket.” Rási megint csak elégedetlenül annyit felelt: „Vannak még sokan akik ugyanígy tettek.” Végül, Reb Itzikel azt mondta: „A fiam megannyi baál tsuvával (vallási gyökerekhez visszatérővel – *a szerk.*) gazdagította a világot, s segítette őket a vétkezés útjáról megtérni Menynevei Atyjuk útjára.” Ezt a választ hallva, Rásit elégedettség töl-

tötte el, megértette, miért olyan izgatottak az angyalok Reb Michel nagysága kapcsán. Míg a Rebbe elmesélte ezt a történetet, a szatmári hászid nagy tisztelettel hallgatta őt. Mikor a Rebbe végzett a tanítással, a hászid csak annyit mondott: „Mindent megértettem.” Mikor sarkon fordult, a Rebbe annyit mondott neki gyengéden: „Gut jom tov (jó ünnepet – *a szerk.*)”.

A történethez utóiratként annyit: általában mikor vége lett a hivatalos körmenetnek, a Rebbe távozása után még néhány lelkes hászid ott maradt táncolni, ünnepelni másnap reggelig a zsinagógában. Ezen év másnap reggelén egyszer csak a fésületlen hajú hippi ruhás fiatalembert pillantottam meg a többiekkel vigadni, akit a Rebbe az előző délután hívott meg az ünnepségre. Úgy látszik nem tudott ellenállni egy ilyen meghívásnak...

Levi Bukiet

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Növelni a fényt

A gonosz legyőzése nemes elfoglaltság, amikor nincs más lehetőség. Életünk hivatása azonban nem ez. A mi dolgunk az, hogy növeljük a fényt.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha

Olajbogyós csirke
hagymás tört
krumplival

Peszáchkor fokozottan ügyeljünk a kóserásra. Csak Peszáchra kóser megjelöléssel ellátott ételeket vásároljunk, nehogy chomecos étel kerüljön a birtokunkba! Az ünnepi tudnivalókat lásd a www.zsido.com/pszach oldalon.

Olajbogyós csirke

glutén- és tojásmentes, húsos

6 gerezd fokhagyma

4 ek. olívaolaj

8 csirkecomb

1 doboz konzerv olajbogyó

3 paradicsom, meghámozva

bors

Az apróra vágott fokhagymát az olajon megfuttatjuk, majd a csirkecombokat is átsütjük. Hozzáadjuk a paradicsomot és az olajbogyót, valamint a borsot. (A konzerv olajbogyó erőteljes sóartalma miatt nincs szükség több sóra.) Egy-másfél órán át főzzük lassú tűzön, fedő alatt.

Hagymás tört krumpli

glutén- és tojásmentes, párve

8 nagy krumpli

2 nagy fej hagyma felkockázva

3 ek olívaolaj

só és bors ízlés szerint

A krumplit héjában puhára főzzük, a hagymát karamellizáljuk az olajon. A megfőtt krumpli héját óvatosan lehúzzuk, krumplinyomóval összetörjük, hozzáadjuk a többi hozzávalót, alaposan elkeverjük, és a hús mellé tálaljuk.

„Sel Peszách”
– Hogy kóser: Peszáchra vagy Peszáchnak?

Minden magyar zsidó ismeri a kifejezést: *kóser sel Peszách*, amit azoknak az élelmiszereknek a megjelölésére használnak, amelyek Peszáchkor fogyaszthatóak. Csakhogy ez a kifejezés egy igazi hungarikum, sehol a világon máshol nem használják – sőt, az általam ismert magyar gyökerű, külföldi zsidó közösségekben is ismeretlen ma már. Az egész zsidó világban *Kóser lePeszách* kifejezést használják. Egyetlen kivétel a londoni Kedassia közösség, ahol a *Kóser ál Peszách* kifejezés használt.

Nyelvi szempontból a helyes kifejezés a *Kóser lePeszách*, ami azt jelenti, hogy PeszáchRA kóser, szemben a *Sel Peszách*hal, ami egy birtokos szerkezet, és azt jelenti, PeszáchNAK kóser. A *Kóser ál Peszách* jelentése szó szerint „a Peszách tetejére kóser”. Jiddisül ez úgy hangzik, *Kóser oif Pészach* – ami, akárcsak a magyar Peszáchra szó jelentheti azt is, hogy Peszách idejére.

Első látásra azt gondolhatnánk, hogy az elterjedt magyar kifejezés egy félreállítás eredménye, mintha valamikor valaki hibásan fogalmazott volna héberül. Valójában azonban a hungarikum mögött egy talmudi háláchá áll.

Először is tudnunk kell, hogy a Peszách szó jelentheti az ünnepeket és az áldozatot is, amit Peszáchelőtti délután a jeruzsálemi Szentélyben szoktak bemutatni, és a Széderen megenni (2Mózes 12:1-20.). A Talmudban a következőket találjuk (*Pszáchim* 53a.), „tilos az embernek azt mondania, hogy ez az állat Peszáchra való, mert az félreérthető és úgy tünne, mintha ezzel felszentelte volna azt peszáchi áldozat céljára.” Csakhogy, ha ezt az „áldo-

zati” állatot a Szentélyen kívül, teszem azt Budapesten vágják le és eszik meg, olyan, mintha az áldozatot a Szentélyen kívül

áldozták volna fel és ették volna meg, ami tilos (5Mózes 12:13.).

Ezt az Álter Rebbe *Sulchán áruhában* (*Orách chájim* 469:1.) kiterjeszti nem csak az élő állatokra, hanem akár húsról is vonat-

sel Peszách kifejezést Magyarországon, nem lehet biztosan megállapítani. A legkorábbi forrása ennek a kifejezésnek, amit felleltem a 19. századi *Schewesz Achim* Budapesten megjelenő ortodox hetilapban van (1878. február 26. 4. oldal, március 5. 4. oldal).

A Kedassia közösségnél is érdeklődtünk a kérdéssel, és Michoel Scharf rabbittól azt a tájékoztatást kaptuk, hogy csak hús és hal esetén ragaszkodnak mindenáron a *Kóser ál Peszách* kifejezéshez. Így nincs akadálya, hogy például a Magyarországon gyártott kóser tejen, melyre a Kedassia és a Budapesti Ortodox Rabbínatus közösen ad *hechshert* (kóserági pecsétet – a szerk.) a *Kóser lePeszách* kifejezést alkalmazzuk, annak ellenére, hogy a

Az Új élet 1948-as március 25. hirdetése

kozottatva, és nem csak báránnyal, hanem minden húsról, minden félreértést elkerülendő.

További vélemény (uo. 2.), hogy nem csak húsról nem szabad ezt mondani, hanem semmilyen ételre. Egyedül a búza képez kivételt, aminél egyértelmű, hogy azt akarja mondani a „Peszáchra” kifejezéssel az ember, hogy nem chomecos. Ugyanott hozzát teszi a *Sulchán áruhá* (3.), hogy „nem tiltották meg, csak azt, hogy az ember azt mondja, hogy az Peszáchra van, de ha azt mondja, hogy ez *ál Peszách*, ahogy jiddisül szoktak is mondani, az meg van engedve.” Ez az, amit a Kedassia szó szerint használ és valószínűleg ebből a megfontolásból eredhet a magyar kifejezés is.

Azt, hogy mióta használják a

Kedassia nem tesz különbséget, és mindenhol a *Kóser ál Peszách* kifejezést használja.

Más közösségekben az az általános vélemény, hogyha a *Kóser lePeszách* kifejezést egyben használjuk, és nem csak annyit mondunk, hogy *lePeszách*, akkor egyértelmű, hogy nem áldozati felszentelésről van szó, csupán arról, hogy valami fogyasztható-e Peszáchkor. Ezért még akár húsról is azt írják, hogy „Kásér lePeszách”.

Kóser Peszáchot kívánok!

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báru**ch rabbi
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**
Szerkesztő: **Golubovics Martina**

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza.
Kérjük ne dobja el!

